

**Kezdeményezés védelmet igénylő helyi örökség helyi védelem alá helyezésére
Tiszaföldvár Város Önkormányzata Képviselő-testületének Tiszaföldvár Város
településképezék védelméről szóló 23/2017.(XII.01.) önkormányzati rendelete alapján**

1. 1.1. Elnevezés

- I. Református parókia
- II. Volt Járásbíróság - Kollégium
- III. Római katolikus plébánia
- IV. Volt Kopa-ház
- V. Villaszerú lakóépület
- VI. Egykori üzlet és lakóház, valamint egykori lakatosműhely együttese
- VII. Városi Galéria
- VIII. Villaszerú lakóház
- IX. Lakó- és üzletház
- X. Villaszerú lakóépület

1.2. Helyrajzi meghatározás

1.2.1. Cím

- I. Kossuth Lajos út 26.
- II. Kossuth Lajos út 61.
- III. Kossuth Lajos út 121.
- IV. Baross krt. 101.
- V. Baross krt. 105.
- VI. Rákóczi út 7.
- VII. Kossuth Lajos út 163.
- VIII. Kossuth Lajos út 181.
- IX. Kossuth Lajos út 142.
- X. Mártírok út 62.

1.2.2. Helyrajzi szám(ok)

- I. 71.
- II. 230.
- III. 316/1.
- IV. 951.
- V. 948.
- VI. 595.
- VII. 354/1.
- VIII. 363/1.
- IX. 2104.
- X. 2201.

1.2.3. Földrajzi leírás (ha szükséges)

-

1.3. Rövid leírás

- I. L alaprajzú lakóépület, rövidebb főhomlokzata dél felé, a református templom udvarára, hosszabb oldalhomlokzata a főutcára néz, az épületszárnyak belső oldalán a ház udvara felől üvegezett tornác és

előtér található, innen nyílik a bejárat. A főhomlokzat középrizalitos, 1+2+ 1 vakolatkeretelésű ablaknyílással, a rizalítot pilaszterek tagolják. A tornác falazott, vakolt, eredetileg szabadon álló oszlopokra támaszkodik.

II.

Egyemeletes, zárt utcafronti beépítésű egykori hivatali épület. Utcai homlokzata középrizalitos, 3+3+3 nyílástengelyes, a középtengelyben kapu, felett kettős ablak. A falmezők téglaburkolatosak, A rizalítot és a homlokzatot kváderezés szegélyezi. Vakolatkereteléses nyílások, az emeleten szemöldökpárkányokkal, illetve timpanonokkal, konzolsoros főpárkány.

III.

Téglány alaprajzú, szabadon álló, előkertes elrendezésű, kontyolt nyeregtetős lakóépület. Az ablakok egyszerű szalagkeretelésűek, a főhomlokzatot kétrészes főpárkány zárja le.

IV.

Szabadon álló, aszimmetrikus alaprajzú, villaszerű lakóépület, keletre néző főhomlokzatán előreugró középső szakasz, melyet lépcsőzetes vonalú, faragott, áttört deszkaszegélyezésű oromzat zár le. A déli oldalon szintén előreugró homlokzatrész, belül íves, áttört, faragott oromzattal. Különféle formájú ablaknyílások.

V.

Szabadon álló, téglány alaprajzú, villaszerű lakóépület, utcai főhomlokzata előtt két pillérre támaszkodó portikusszal. A homlokzatokat szecessziós, hímzésszerű geometrikus vakolattagolás díszíti.

VI.

Utcasarkon álló, utcafrontra épült üzlet- és lakóépület, és az udvaron oldalhatáron álló műhelyépület együttese. Lakóépület lesarkított téglány alaprajzú, a Bajcsy-Zsilinszky úttal párhuzamos, az utcasarkon üzlet bejárata, két oldalán egy-egy üzletablak, kirakat, és egy-egy vakablak, a ház északabbi részén a ház lakórésze, három ablakkal. Magas téglalábazat, egyszerű, sík homlokzat és egyszerű főpárkány.

A műhelyépület kocsiszínt (járműszerelő műhelyt), lakatosműhelyt és szolgálati lakrészt foglal magába, téglány alaprajzú, alacsony hajlású tető fedí, főhomlokzatán széles eresz alatt geometrikus díszítésű üvegezett vasajtók és ablakok.

VII.

Utcafronton álló, téglány alaprajzú, kontyolt nyeregtetős lakóépület, főhomlokzata 8 tengelyes, téglakeretelésű, szemöldökpárkányos ablakokkal, a széleken, valamint a 4-5 és 6-7 ablakok között téglalízenákkal.

VIII.

Szabadon álló, magasföldszintes, villaszerű lakóépület, a főhomlokzat középső részen előreugró félnyolcszög alaprajzú középrésszel, mely felett pillérekkel tagolt, fedett emeleti terasz található. A lábazat, és az ablakok sávjában a földszint téglaburkolatos, közöttük sík vakolattal, egyszerű párkányok, a teraszon díszes kovácsoltvas korlát és faragott deszkadíszítés.

IX.

Utcafronton álló, art deco stílusú lakó- és üzletház, főhomlokzatát két oldalrizalit fogja közre, melyeket vakolatdíszítés, és felül kettős, hosszú függőleges padlásszellőző tagol, és hullámvonalú szakaszok között magas térdfalak zárják le, tetejükön egy-egy vázával. A bal oldali rizaliton üzletajtó és ablak, középen és jobb oldalon egy-egy hármás ablak. Téglalábazat.

X.

Szabadon álló, szimmetrikus, magasföldszintes villaszerű épület, oromzatos középrizalittal, profilált ereszgerendázattal. Eredeti vakolatdíszítése javíthatatlanná vált, az ötvenes évek óta folyamatos volt az állagromlás. Új vakolata nádszövetes technikával készült, díszítése egyszerű. Felújított eredeti nyílászárók, középen egy hatosztatú, kétoldalt egy-egy négyosztatú. Téglalábazat, vályogtéglafalak.

Eredeti belmagasság, eredeti mennyezeti stukkók, eredeti belső nyílászárók, felújított, homokba párnafázott hajópadlók. Az ötvenes években beépítették a verandát, kazettás ablakai nem visszaállíthatók.

1.4. Történeti adatok

I.

Korábbi épület bővítésével (keresztszárny) mai formájában 1856-ban készült el, később kisebb átalakításokra került sor. (Gál Lajos: A tiszaföldvári református egyházközösség története 1867-1920. Kézirat. [Tiszaföldvár] é.n., 64)

II.

Épült 1890-ben (Tiszaföldvár - Fejezetek a város történetéből, 251.).

III.

Eredetileg a Beniczky család kúriája, amelyet Beniczky Géza a római katolikus egyháznak adományozott (Tiszaföldvár - Fejezetek a város történetéből, 191.)

IV.

Kopa Zsigmond építőmester saját lakóházaként építette fel 1920 körül. (Forrás: Újságcikk a ház építéskor előkerült régészeti leletekről – ma a Tiszazugi Földrajzi Múzeumban.)

V.

Épült 1910-1920 körül.

VI.

Szutor Ferenc lakóházaként, és a Szutor testvérek vas-műszaki boltjaként épült 1930 körül. A lakatosműhely épült 1935-ben, a műhelyt és az üzletet bezáratták 1951 körül.

VII.

Épült a 19. század második felében csendőrlaktanyaként, később rendőrség volt.

VIII.

Épült a 20. század elején.

IX.

Épült 1920-30 körül.

IX.

Eredeti címe Vasút utca 50. A 20. század elején építtette Hornoff Oszkár sörraktáros, aki a II. világháború idején eltűnt. Az ablakok stílusát tekintve 1910-es évekre jellemző. Majd a téglagyár igazgatójának utalták ki az ötvenes években. Átalakításokat végeztek rajta, de levéltári, földhivatali információk megsemmisültek, csak a volt cselédszállások elbontásának engedélyéről van adat 1965-ből, valamint az eredeti telek felosztásáról. Helyreállítása, felújítása 2020-22 között történt meg.

1.5. Építményegyüttes, építmény, építményrészlet, alkalmazott anyaghasználat, tömegformálás, homlokzati kialakítás:

1.5.1. Kialakítás jelentősége, amely indokolja a védettséget

I. A város történeti központjának meghatározó épülete, mely részleteiben is őrzi színvonalas eredeti kialakítását.

II. A város meghatározó történeti középülete, mely őrzi színvonalas eredeti kialakítását, a kor építészeti stílusának jellegzetes példája.

III. A város meghatározó történeti középülete, jó minőségben őrzi eredeti kialakítását.

IV. Építészeti színvonala révén a város egyik igen jelentős történeti épülete, részleteiben is őrzi eredeti kialakítását, a kor szecessziós építészeti stílusának jellegzetes példája, egy jelentős tiszaföldvári építőmester egykori lakhelye.

V. Építészeti színvonala révén a város egyik igen jelentős történeti épülete, részleteiben is őrzi eredeti kialakítását.

VI. A város egyik legjobban megőrződött, központi elhelyezkedésű, és egyik legrégebbi lakóház-műhely-üzlet együttese, az eredeti kialakítás kivételes szinten maradt meg.

VII. A város meghatározó történeti középülete, mely jó minőségben őrzi színvonalas eredeti kialakítását.

VIII. Építészeti színvonala révén a város egyik igen jelentős történeti épülete, részleteiben is őrzi eredeti kialakítását.

IX. Építészeti színvonala és városképi helyzete, építészeti minősége révén a város egyik igen jelentős történeti épülete, részleteiben is jó minőségben őrzi eredeti kialakítását, a kor építészeti stílusának jellegzetes példája.

X. A polgári, villaszerű lakóépület-típus szép, jó állapotban megőrzött példája a településen. Felújítása során törekedtek az eredeti építészeti megoldások megtartására.

1.5.2. Kialakítás típusa (pld.: szakrális épület, lakóépület, középület, közlekedési építmény, ipari építmény, mezőgazdasági építmény, erődítmény, rom, síremlék, egyéb építmény, klasszicista, stb)

- I. Lakó-és középület, késő klasszicista.
- II. Középület, eklektikus
- III. Lakó-és középület, historizáló.
- IV. Lakóépület, szecessziós.
- V. Lakóépület, szecessziós.
- VI. Lakóépület, ipari épület, késői historizáló.
- VII. Középület, historizáló.
- VIII. Lakóépület, historizáló-szecessziós.
- IX. Lakóépület és üzlet, art deco.
- X. Lakóépület, historizáló /szecessziós.

1.5.3. Kialakítás állapota (pld.: kifogástalan, jó, átlagos, közepes, pusztuló, stb)

- I. Jó.
- II. Jó.
- III. Kifogástalan.
- IV. Kifogástalan.
- V. Kifogástalan.
- VI. Jó – a műhely veszélyeztetett.
- VII. Jó.
- VIII. Jó.
- IX. Kifogástalan.
- X. Kifogástalan.

1.5.4. Kialakítás esetleges veszélyeztetettsége

I-X.

Nem veszélyeztetett.

1.5.5. Vonatkozó források, szakirodalom bemutatása

Kelemen Éva - Pató Mária - Szlankó István (szerk.): Tiszaföldvár - Fejezetek a város történetéből (Tiszaföldvár, 2002)

A hivatkozásokat L. 1.4.

1.5.6. Hatósági és egyéb eljárásokról való tájékoztatás

1.6. Az építmény (együttes) jelenlegi funkciója

- I. Parókia.
- II. Kollégium.
- III. Plébánia.
- IV. Lakóház.
- V. Lakóház.
- VI. Lakóház, műhely.
- VII. Városi galéria.
- VIII. Lakóház, iroda.
- IX. Lakóház, üzlet.
- X. Lakóház.

1.7. Javaslat a méltó, fenntartható használat módjára

- I. Lakófunkció (Parókia).
- II. Intézményi funkció.
- III. Lakófunkció (Plébánia).
- IV. Lakófunkció.
- V. Lakófunkció.
- VI. Lakófunkció, üzlet, műhely, kulturális funkció.
- VII. Intézményi funkció (galéria).
- VIII. Lakó-, üzlet-, irodafunkció.
- IX. Lakó-, üzlet-, irodafunkció.
- X. Lakófunkció.

1.8. A védetté nyilvánítás mennyiben szolgálja a megőrzést, fenntartást, helyreállítást, hasznosítást?

A védetté nyilvánítás rövid- közép és hosszabb távon segítheti elő, biztosíthatja az épületek, és városképi jelentőségük méltó megőrzését.

1.9. Melléletek

1.9.1. Építményegyüttes, építmény, építményrészlet, alkalmazott anyaghasználat, tömegformálás, homlokzati kialakítás helyét bemutató térkép

1.9.2. Fényképfelvétel(ek)

I.

II.

III.

IV.

V.

VI.

VII.

VIII.

IX.

X.

1.9.3. Egyéb mellékletek (pl. rajz, archív fénykép, irodalom)

1.10. Az értékvizsgálat elkészítéséhez igényelt önkormányzati pénzügyi támogatás összegének megjelölése

Az értékvizsgálati dokumentációk elkészítése (adatgyűjtés, az értékek feltárása, leírás, feldolgozás, rendszerezés) a szakmailag hozzáértő illetékesek együttműködésével valósítható meg, melyhez az előterjesztők felajánlják közreműködésüket, és kérik az Önkormányzat segítségét.

1.11. A kezdeményező(k) neve, elérhetősége, a kezdeményezés kelte

Tiszaföldvár, 2023. március 1.

Rácz Miklós
Soós Antalné Molnár Erzsébet